

Verður tjóðveldisflokkurin at klovna?

Tað var ikki við silkihandskum, »14. sept.« loftaði orðum okkara, tá ið vit sögdu, at einsakir tjóðveldismenn nú bóru uppá mál um at stovna nýggjan tjóðveldisflokk, tí hovuðsmenn gamla flokksins høvdu sviðið tjóðveldisstevnuna við at geva seg i hól-lag við dokkasta afturhald landsins

Bláðið kveistraði hetta burtur sum illgitingar og ósannind; men kortini er tað veruleiki, at hetta hevur verið og verður ivaleyst fram vegis havt á lofti millum tjóðveldismenn, og tað skal næstan vera logi, um ikki eisini leiðandi tjóðveldismenn hava varhugan av hesum.

Ið hvussu er minnst hesir væl aftur á atfinningarnar, ið komu fram — eisini uppá prent — tá tjóðveldisflokkurin greiðaði seg uppí afturhaldið heldur enn at fylkjast við javnaðarflokkinum um ein sosialistiskan arbeðara-politikk.

Tjóðveldismenn vóru hovuðsleik-

arar at reka javnaðarmenn av stjórnarpallinum. Teir spældu somu rollu sum norskí SF-flokkurin. Hovuðsbregð teirra eru meinlik. Teir hava báðir verið við til at forkoma øllum møguleikum at fremja samfelagspolitikk, ið gongur teirri stóri fjøldini á móti, samstundis sum teir hava hjálpt afturhaldsflokkunum til ródurs — flokkum hvørs hovuðsendamál er at styðja peningavaldið og reka stórmannapolitikk.

Tað er hetta svikabragðið, sosialistisk hugaðir tjóðveldismenn ikki vilja lata sita á sær. Teir eru til verka fúsir, og um tjóðveldisleiðararnir ikki vilja slita afturhalds-

tjóðrið, meina teir, at tjóðveldispolitikkurin er vorðin so virðis- og meningsleysur, at tað ikki er av leið at hugsa um stovnan av einum nýggjum og betri tjóðveldisflokki, sum ikki »styrkir reiðara-valdið á tingie við at byggja á Kjarntan Mohr, sum ikki styðjar flokkaflokk, »tí hann kemur at vera hin størsti meinbogi fyri sjálvstýrisstevnuna« og sum ikki styðjar seg til Marius og Sámal, ið umboða »sjálvstýrisflokk, skokjuma í foyroyskum politikkie — fyrri at nýta orð úr »14.sept.« undan seinasta vali.

Bókakassar

Landsbókasavnið boðar frá, at bókakassarir verða sendir út á bygdinar um hálfan oktober. Tey, sum vilja hava bókakassa til láns í vetur, eiga tí skjótast gjørligt at síða bókasavnið frá. Vanliga verður bara 1 kassi við o. u. 35 bókum latin hvørjari bygd. Tann, ið hevur bókakassan undir hond, skal hava fyllt 21 ár. Við uppsøgum ella á annan hátt eigur hann at boða frá, at hann hevur bóka-kassa, so fólk í bygdini kunnu fáa høvi til at læna bókurnar.

Samskiptis verða teir lærarar, sum vilja hava barnabókakassar til skúlarnar, biðnir um at síða frá nú.

Øll kunnu annars sum vant læna bókur beinleiðis og hvør sær við at skrivað til Landsbókasavnið í Havn.

„LEIKUM FAGURT . . .“

Heðin Brú: Skaldsoga 195 síður. Egið forlag, Tórshavn 1963. Prísur: 18.50 kr.

Hjá okkum, sum eru komnir so mikið upp í árin, at vit minnst bæði fyrra og seinna heimskriggj og minnst ta merkiliga tíðina millum um hesi bæði kriggj, er tað so vel-signað ið heimgilt at lesa hesa seinastu skaldsoguna hjá Heðin Brú. Í seinna enda á fyrra heimskriggj og í teimum fyrstu árunum aftaná vóru góðar pengatíðir her á landi, men seinast í tjugunum og fyrst í tredvunum byrjaðu krepputíðirnar; innitokurnar hjá fólki minkaðu niður í nærum einki.

Hesar ringu tíðirnar vardu til seinna heimskriggj, og tað er einki at taka seg aftur í, at seinna heimskriggj kom mongum handilsvirk, sum stóðu og ríllaðu — og mongum øðrum eisini — væl við.

Men áhugin fyri politikk vaks í stórum hesi árin, nýggir politiskir flokkar kyknaðu upp, húðaskógva-mannamentaliteturin vaks, og skrud gongutiðin byrjaði.

Tað er hesa tíð, tíðina millum bæði heimskriggini, Heðin Brú sigur frá í bókini »Leikum fagurt...« og ikki kann annað sigast, enn at hann hevur verið sera beinrakta, og vilja vit vera sannir, mugu vit viðganga, at tað er ikki sørt, at vit, sum heldur enn ikki høvdu hug at fjeppast uppí í húðaskógva-mannunum tann tíð, tað var, kenna okkum aftur. Tað munnu vera mangir á minum aldri, sum, tá ið vit lesa bókina hjá Heðin Brú minnst farnar lótur í Havn í hesari tíð. Tað var ikki farið fram við míkindum: armasveggjanir var ófór, skálar fyri fosturlandinum vóru tømðar, og kvæðini og fostur-landsangirnir ringaðu, so tað ekk óðaði í reynunum. Og teir, sum sungu harðast um »Land mitt, har

grasið í liðunum grøre ... »Sjå hesi fjøll og tindar, er hetta landið mitt ...?« og »Eg ætelski teg land...« vóru kanska vit, sum ikki áttu sýru í vegg.

A somu tíð, sum hesar tjóðskaparligu rembingar fara fram, fara eisini rembingar fram í vinnulivinum. Handilshúsin standa og rílla, eru við at fara á húsangang; — okkurt má gerast. Tað ræður um at fáa politiska makt fyrri at kunna fremja tiltøk, vinnulivnum til frama....

Men frásagnirnar um tær politisku og vinnuligu rembingar eru ikki tað, sum geva bókini størsta virðið. Tað eru persónlýsingarnar, og her er Heðin Brú sum vanligt meistarin.

Bókin byrjar við, at ein fullur læraraskúlanæmingur eitt kvöldið um niðurfaringatið beinleiðis settur inn í dýrnar hjá seymigentan! Elsbu, sum býr einsamall í húsi og verður verðandi; har um náttina.

Henda seymigentan Elsbu, sum eftir minum tykki er tann mest heilsakapdi persónur í bókini: huga heil og órødd, sterk og miðvis er komin nakað upp í árin; hon hevur aldri kent nakran mann, og henni leingist eftir einum manni.

Júst hetta sama kvöld, áðrenn læraraskúlanæmingurin Tormaður Andreassen, kemur dettandi inn til hennara, hevur Elsbu biðið so miriliga til Gud um at geva sær ein mann — »Tú skapti meg konufólk, gev mær mann, biður hon. Og tá hesin ungi maður kemur inn til hennara, dassvátur og runutur, kennir hon hetta sum eina sending frá Gudi, og tá ið hann er sovnaður, leggur hon seg á knæ frammanfyri rekkjuna og biður Gud geva sær henda mannin. »Veri hann so tiggju ferðir avdottin, eg skal fáa fólk burtur úr honum kortini.« Hann skal vera hennara maður, har er einki himpr. Og hesa nátt runnu ástir saman millum Tormann læraraskúlanæming og Elsbu seymigentu.

Tormaður er meira ívingsasamur av lyndi, hann er eingin brennivinsmaður, hevði verið til skrudgongu og borið merkið og hevði fingið meira at drekka enn hann tóldi, var so av tilvild komin til húsin hjá Elsbu, hevði styðjað seg móti húrðini og var so dottin inn-um, tá ið Elsbu, sum hoyrði skav uttanfyri, lat upp.

Morgunin eftir náttina hjá Elsbu kemur Tormaður í skúla illa útbór-in við hundasjúku. Hetta saman við tí, at tey í fyrsta tíma hava hin morgunsúra íhaldsmannin, Per Arentsen, sum er lítill og vindgoss og hevur krim, ger, at teir bera saman í orðum, og úrslitið er, at Tormaður fyríbils verður vistur úr læraraskúlanum.

Tá ið hetta frættist verður eldur í koluni og um kvöldið kemur Pundhavn, blástjóri á framtaks-bláðum »Bergmále« inn til Tormann.

(Framhald á 2. síðu).

Fiskaprísurin góður

ALLASTAÐNI UTTAN BARA Í FØROYUM.
HVAT GER LANDSSTYRIÐ?

Mikudagin 11. í hesum mánaða hevði eg eina grein her í blaðnum og segði tá, at fiskaprísir í Esbjerg var 107 stp. fyrri tonsið sama dag, sum prísásetingarnevndin ásetti 91 stp. fyrri tonsið her í Føroyum.

Aftaná at eg hevði sent greinina, fekk eg at vita, at henda sama dagin var fiskaprísurin í Ítalen 115 stp. fyrri tonsið. Hetta undir-stríkar, hvussu neyðugt tað er, at landið yvirtekur alla sølu av fiski og selir har, sum mest er at vinna t.v.s. í hesum føri beinleiðis til Ítalen.

I fjor og onnur ár gingu lygusøgur um landið og billaðu fólki inn, at vit foyringar nýðast at selja fiskin í Danmark; tí at Føroyar er í ríkisfelagskapi við Danmark.

Tibetur hava fiskimenn og arbeðsfólk nú fingið eyguni upp fyrri, at vit hava rett at selja og keypa hvar í verðini vit vilja. Men tiberri hava G menninir slíka makt her í Føroyum, at ongín tingmaður uttanfyri javnaðarflokkin torir ella vil gera G-monnum imót. I hvussu er, so sær tað soleiðis út, sum at G-menninir hava buktina og báðar endarnar alla staðið uttanfyri javnaðarflokkin.

Fiskaprísurin uttanfyri Føroyar hækkað dag frá degi, og tí er tað skeiðt at selja allan fiskin nú. Men hvat skulu teir gera, sum skipini eiga?

Teir eru flest allir so fátækir, at teir nýðast at selja beinanvegin. Men her má hitt almenna taka sær um reiggj.

At doma eftir tí, ið »14. september« skrivur kund; ein væntað, at okkurt verður gjørt frá almennari síðu.

Men tiberri er tvískinningur í tjóðveldisflokkinum, soleiðis sær

tað ofta út, sum »14.« heldir við slítmanninum, meðan tjóðveldis-tingmen á tingi ganga beint tvorturimóti tí, sum »14. sigur. Har verður t. d. á hesum sinni sagt, at fiskaprísurin allastaðni uttanfyri Føroyar fer at hækka dag frá degi, og at tað tí er skeiðt at selja nú.

»14. september« eigir 2 menn landsstýrinum. Hvi rípa teir ikki nevnið í borið og krevja fiskaprisin hækkaðan.

Vit javnaðarmenn skulu taka dúgliga undir við tjóðveldismann-unum, um teir nú visa, at menn standa aftanfyri teirra stóru orð.

Tvítungur er tað sum yvirklassin altíð nýtir fyrri at villileiða ta kogaðu fjøldina við.

Einaferð man slítmannafjöldin lera at vara seg fyrri úlvum í roði.

Hevði landið keypt veiðuna, so kundi linubátarnir gjørt ein ella kanska tveir túrar fleiri á hvørjum ári og harvið kunnað góldið rentur, avdrátt og meira enn tað. Samstundis fingur arbeðsfólk á landi lívlig kor.

Men hvi velja arbeðsfólk og fiskimenn sínar argastu figgindar at ráða í Føroyum?

Brent barn reðst eldin, og tí vóna vit, at hin kúgaða fjøldin lærir av sviðunum og nú vaknar og setir javnaðarflokkin við stórum fleirtali inn á ting, tá lögtingsval verður aftur. Men nær fáa vit lögtingsval?

Er tjóðveldisflokkurin samdur við »14.«, so kann flokkurin krevja, at fiskaprísurin verður hækkaður og fiskurin lagdur upp í Føroyum. — Og um hinir í landsstýrinum ikki vilja hetta, so kunnu tjóðveldismenn krevja lögtingsval beinanvegin.

Nú fáa vit at siggja.

J. H. Danbjørg.

Nógv eftirspurd, væl umtókt kvæði útkomin í nýggjari, handigari bók

Stígum fast -

við hesum innihaldi:

REGIN SMÍÐUR
GONGU-RÓLVSKVÆÐI
TORKILSDÓTUR

VAAGEN

BROKATÁTTUR

HARRA PÆTUR OG ELINBORG

HJALGRIMSKVÆÐIÐ

VILMUNDSSKVÆÐIÐ

BRÚSKJÓKULSKVÆÐIÐ

JÓMSVÍKINGAR

DYRGAMOY I

ÓLAVUR RIDDARARÓS

HARPURIMA

SKRIMSLA

NORSKE LØVE

Permuna hevur Janus Kamban teknað, ristjóri er Poul Eide.

Kostnaður: Kr. 15,75

ÚTGEVARI:

NÝGGI BÓKHANDIL

Kongagøta — Telefon 2888

TRAPHOLT

ÆBLER

DIREKTE
TIL PRIVATE

Forlang vor æblebrochure (Tlf. 277)

Trapholts Æbleabonnement, Kolding